

Pressfriheten under kriget

Stockholms-Tidningen och särskilt dess chefredaktör har under den gångna veckan gått från blamage till blamage i sina försök att vara mera regeringstrogen än regeringen själv, och det är inte underligt att det senaste inlägget om det ryska besöket — en artikel signerad av chefredaktör Vinde — präglas lika mycket av förvirring som av ondsinhet. På den sista punkten slås ett rekord genom insinuationen att Dagens Nyheters nuvarande chefredaktör skulle ha varit anhängare av den restriktiva presspolitiken under kriget. Som bevis anförs att professor Tingsten inte var med på ett visst protestmöte på Auditorium och att han en gång skrivit att en frivillig återhållsamhet kunde vara av värde — vilka otroliga argument!

Efter Upsala Nya Tidning anför Stockholms-Tidningen följande Tingsten-citat: "Regeringen har manat presser till försiktighet i uttalanden rörande främmande makter. Att denna maning uppmärksammas eller, kanske riktigare, att de flesta tidningsmän frivilligt ålagt sig en viss återhållsamhet är obestriddigt. Värdet härav kan icke förnekas." De båda tidningarna underlåter däremot försiktigtvis att nämna att den citerade artikeln omedelbart fortsätter: "Man går dock för långt då pressen säges böra begränsa sig till rent sakliga och upplysande framställningar. I tidningsmannens verksamhet har sedan länge ingått icke blott att förmedla nyheter utan också att bedöma och vägleda. Rätten att värdera ingår lika väl i tryckfriheten som rätten att upplysa. För många är det naturligt att låta dessa värderingar halvt omärkligt ingå i försiktiga och kyliga analyser; de förstås av en intelligent läsekrets och de domas, som de antyda utan att uttala, äro ofta de mest nedgörande.

Men svensk press kan icke heller undvara den öppna och hårda kritik, som är den givna uttrycksformen för andra publicisters värderingar. Och i vissa sammanhang är denna reaktion den enda naturliga, ja, den enda uthärdliga och anständiga. Inför överfallet på Finland skulle ett omskrivande och stillsamt avståndstagande ha verkat förnedrande. Starka ord behövdes och uttalades." Mot denna bakgrund måste de båda tidningarnas citatmetod betecknas som ohederlig.

Stockholms-Tidningens ledning måste dock under alla omständigheter veta att Tingsten i en rad uttalanden och artiklar under kriget just verkade för obegränsad pressfrihet och bestämd kritik av diktaturerna. De flesta av dessa artiklar publicerades i den socialdemokratiska tidskriften Tiden, där man då kunde skriva sådana ting. Det ovan återgivna citatet är hämtat ur en artikel i årgång 1940 nr 2. I "Tiden" 1940 nr 5 kritiserades regeringsförslaget om begränsning av tryckfriheten: "Det påstås att den inrikespolitiska debatten icke oeröres av propositionen. Men denna skillnad mellan inrikes- och utrikespolitisk debatt kan icke upprätthållas. Det är icke möjligt att effektivt kritisera kommunism och nationalsocialism i Sverige om dessa rörelser måste behandlas som rent interna företeelser." I Tiden 1942 nr 6 kritiseras "tryckfrihetspolitikens skärpning". "Denna politik", heter det, "inger fortfarande oro och ovilja hos många, som oreserverat ansluter sig till regeringens neutralitetspolitik, och efterföljande rader avser att framhålla och motivera dessa känslor"; "att den svenska opinionen icke kan hindra grymheterna (i Norge) är intet skäl för deras hemlighållande. Med samma motivering skulle svenskarna kunna hållas i okunnig-

het om det mesta som sker ute i världen." Detta är ett par exempel bland många.

Inlägget i Stockholms-Tidningen är alltigenom osakligt, men dessutom framträder här en simpel tendens, som är ännu obehagligare än den sakliga oriktigheten.